

Markkinat-tiedotteessa käsitellään ajankohtaisia listayhtiön tiedonantovelvollisuuden, tilinpäätösvalvonnan, arvopaperikaupankäynnin sekä sisäpiiriasioiden tulkintoihin, standardeihin ja sääntelyyn liittyviä asioita sekä valvonnan havaintoja. Tiedotteen julkaisee Finanssivalvonnan (Fiva) Markkinavalvonta.

Tässä tiedotteessa kerromme seuraavista aiheista:

- Uusi soveltamisohje tiedotejakeluun 1
- Tulevaisuudennäkymät ja niiden muutokset – miten kerrotaan, milloin varoitetaan 2
- Tiedonantovelvollisuuden valvontakäytien keskeiset havainnot 2010 5
- Selvitys säännöllisen tiedonantovelvollisuuden katsauksista 2010 7
- Osakkeen vaihdon raportointi monenkeskisessä kaupankäynnissä 10
- Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen supistamiset (IAS 19) 10
- Listayhtiötilaisuudet 2010 12

Uusi soveltamisohje tiedotejakeluun

Fiva on tehnyt standardiin 5.2b (Liikkeeseenlaskijan ja osakkeenomistajan tiedonantovelvollisuus) muutoksia, jotka koskevat osavuositarkastusten, johdon osavuotisten selvitysten ja tilinpäätöstiedotteiden jakelua. Tehdyt muutokset sisältyvät lukuun 6.2 Tietojen julkistaminen. Muutokset tulevat voimaan 1.1.2011, ja niitä voidaan siten soveltaa tilikaudelta 2010 laadittavan tilinpäätöstiedotteen julkistamisessa.

Listayhtiöt voivat jatkossa julkistaa osavuositarkastuksensa, johdon osavuotisten selvityksensä ja tilinpäätöstiedotteensa siten, että **yhtiöt julkistavat pörssitiedotteella ne säännöllisen tiedonantovelvollisuuden katsauksiin sisältyvät tiedot, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan arvopaperin arvoon**. Samassa pörssitiedotteessa yhtiöt myös kertovat, että kyseinen katsaus on julkistettu ja mistä se on kokonaisuudessaan sijoittajien saatavilla, mikä menettelytapana vastaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen julkistamista. Pörssille ja tiedotevarastoon toimitettavassa tiedotteessa tulee myös olla täydellinen katsaus liitteinä. Edelleen on kuitenkin mahdollista julkistaa katsaukset

lyhentämättömänä ja muokkaamattomana nykyiseen tapaan.

Jos yhtiö muuttaa säännöllisen tiedonantovelvollisuuden katsausten julkistamismenettelyä, siitä on hyvä tiedottaa esimerkiksi ensimmäisen uudella tavalla julkistetun katsauksen yhteydessä. Valittua julkistamismenettelyä tulee jatkossa noudattaa johdonmukaisesti.

Listayhtiön tulee itse arvioida, mitkä tiedot se julkistaa edellä mainitulla tavalla pörssitiedotteella. Fiva katsoo, että tällaisia tietoja voivat olla esimerkiksi yhteenveto katsauksen sisältyvistä keskeisistä tiedoista liikkeeseenlaskijan taloudellisesta asemasta, tuloksesta ja niiden kehityksestä katsauskaudella mukaan lukien keskeisimmät tunnusluvut sekä arvio todennäköisestä kehityksestä kuluvana tilikauteina. Tarkoitus ei ole, että osavuositarkastuksen tai tilinpäätöstiedotteen selostusosa kokonaisuudessaan esitetään em. pörssitiedotteessa, vaan yhtiön tulee keskittyä tiedotteessa esittämään nimenomaisesti olennaiset seikat. Yhtiön tulee huolehtia myös siitä, että pörssitiedotteella julkistettavat

tiedot osavuositarkastuksesta, johdon osavuotisesta selvityksestä ja tilinpäätöstiedotteesta eivät muodosta harhaanjohtavaa kuvaa katsauksesta kokonaisuutena.

Standardi 5.2b kokonaisuudessaan on luettavissa Fivan verkkopalvelussa http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Saantely/Maarayskokoelma/Rahoitussektori/5_Tietojen_julkistaminen/Pages/5_2b.aspx.

Tulevaisuudennäköykymät ja niiden muutokset – miten kerrotaan, milloin varoitetaan

Fivan valvonnan yhtenä painopistealueena ovat tänäkin vuonna olleet listayhtiöiden antamat tulevaisuudennäköykymät ja niiden muuttaminen esimerkiksi osavuositarkastusten yhteydessä. Tulevaisuudennäköykymiin ja tulosvaroituksen antamiseen liittyviä periaatteita on myös käyty läpi listayhtiöihin kohdistuvien valvontakäyntien yhteydessä. Näihin liittyvät käytännöt vaihtelevat, ja yhtiöillä on myös joissain tapauksissa ollut epäselvyyttä, millainen toimintamalli on suositeltava. Artikkeleihin on koottu alla lueteltuja Fivan omien valvontahavaintojensa perusteella keskeiseksi katsomia asioita ja niihin liittyviä Fivan suosituksia ja tulkintoja lain asettamista vaatimuksista.

- Tulevaisuudennäköykymät suositellaan annettavaksi koko tilikauden kattavana tulosennusteena
- Tulosennusteiden tulisi olla mahdollisimman yksiselitteisiä, selkeitä ja johdonmukaisia
- Väljän tulosennusteen antaminen tai tulosennusteen antamatta jättäminen ei poista velvollisuutta antaa tarvittaessa tulosvaroitusta
- Väljän tulosennusteen yhteydessä olisi suositeltavaa määrittellä sisäisesti ennusteen sallittu vaihteluväli
- Näköykymiä voi täsmentää tai tarkentaa osavuositarkastuksessa, jos kyse on muusta kuin AML 2:7 §:ssä mukaisesta olennaisesta näköykymien muutoksesta
- Tiedon olennaisuutta pohdittaessa tulisi aina ottaa huomioon, olisiko kyseinen tieto sellainen, jota sijoittaja käyttäisi yhtenä sijoituspäätöksensä perustana

Mitä säännökset edellyttävät

Listayhtiöillä on lakiin perustuva velvollisuus kertoa tulevaisuudennäköykymistään säännöllisen tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvien katsausten yhteydessä. Arvopaperimarkkinlain (AML) mukaan osavuositarkastuksen ja tilinpäätöstiedotteen selostusosassa liikkeeseenlaskijan on arvioitava todennäköistä kehitystä kuluvana tilikautena siinä määrin kuin se on mahdollista ja esitettävä selvitys seikoista, joihin arvio perustuu (AML 2:5a §, AML 2:6a §). Kirjanpitolain (KPL 3:1 § 6 mom.) mukaan liikkeeseenlaskijan tulee toimintakertomuksessa esittää arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.

AML 2:7 §:n jatkuvan tiedonantovelvollisuuden säännöksen nojalla muutos liikkeeseenlaskijan ennakoitussa tuloksessa, taloudellisen aseman kehityksessä tai tulevaisuudennäköykymissä tulee julkistaa tulosvaroituksena ilman aiheetonta viivytystä, jos muutos on omiaan olennaisesti vaikuttamaan liikkeeseenlaskijan arvopaperin arvoon.

Yleisluonteiset näköykymät vai tulosennuste

Tulevaisuudennäköykymät voidaan antaa joko tulevaa kehitystä kuvaavina yleisluonteisina näköykyminä tai yksityiskohtaisempina tulosennusteina.

Yleisluonteiset tulevaisuudennäköykymät voivat olla esimerkiksi kuvauksia eri markkinatekijöiden kehityksestä, kuten "kuluvana vuonna kysynnän ennakoidaan kasvavan" tai ne voivat olla arvioita liikevaihdon tulevasta kehityksestä, kuten "kuluvana vuonna liikevaihdon arvioidaan kasvavan 10–15 %". Liikevaihtoennustetta pidetään yleisluonteisena näköykymänä, koska sen perusteella ei välttämättä vielä voida tehdä arvioita, miten tulos kyseisellä kaudella kehittyy.

Tulosennusteina pidetään tulevia ajanjaksoja koskevia arvioita, joiden sanamuodosta suoraan tai epäsuorasti käy ilmi liikkeeseenlaskijan tuloksen todennäköinen minimi- tai maksimitaso, esimerkiksi "kuluvana vuonna liikevoiton arvioidaan olevan noin 10–15 milj. euroa". Tulosennusteita ovat myös tiedot, joiden perusteella voidaan laskea tulevien voittojen tai tappioiden likimääräinen summa, kuten "kuluvana vuonna liikevoiton arvioidaan olevan edellisvuoden tasolla". Väljästä tulosennusteesta on kyse silloin, kun siitä ei suoraan käy ilmi, kuinka suuresta tuloksen kasvusta tai heikkenemisestä ennusteesta on kyse, esimerkiksi "liikevoitto kasvaa hie-man" tai "liiketulos on negatiivinen".

Fiva suosittaa tulevaisuudennäkymien antamista tulostenusteina, vaikka tulevan kehityksen arviointiin yleensä liittyy epävarmuustekijöitä. Tulostenusteen julkistaminen auttaa sijoittajia perustellun arvion tekemisessä arvopaperista ja sen liikkeeseenlaskijasta, mikä on tiedonantovelvollisuuden keskeinen tavoite. Toisaalta tulevaisuudennäkymien antamisessa on noudatettava varovaisuutta; mitä vaikeammin liiketoiminnan tuleva kehitys on ennustettavissa ja mitä enemmän siihen sisältyy epävarmuustekijöitä, sitä huolellisemmin yhtiön on arvioitava, ettei sen antama näkymä ole harhaanjohtava.¹ Koko tilikauden tuloskehityksen arviointiin saattaa alkuvuodesta liittyä niin paljon epävarmuustekijöitä, että yhtiö harkitsee pelkkien yleisluonteisten näkymien antamista. Fiva kuitenkin suosittelee tulostenusteiden antamista ja näin ollen yhtiön olisi hyvä antaa näkymät tulostenusteena heti, kun sen näkymät kuluvalle tilikaudelle ovat selkiytyneet.

Millainen tulostenuste

Tulostenusteiden tulisi olla mahdollisimman yksiselitteisiä ja selkeitä ja niiden antamisessa tulisi noudattaa johdonmukaisuutta. Tulostenusteista tulisi selkeästi käydä ilmi, minkä tuloksen kehitystä (liiketulos, tulos ennen veroja, EPS) arvioidaan ja mihin ajanjaksoon ennusteessa viitataan. Pelkän tulos-termiin ("tuloksen ennakoidaan kasvavan") käyttäminen ei ole suositeltavaa, koska siitä ei voi yksiselitteisesti päätellä, minkä tuloksen kehitystä ollaan ennakoimassa.

Ennustetun muutoksen suuruuden kuvaamiseen liittyvien ilmaisujen, kuten "hieman", "jonkin verran", "paljon", "merkittävästi", käyttämisessä tulisi myös olla johdonmukainen. Esimerkiksi luonnehdinnan "kasvaa merkittävästi" ei lähtökohtaisesti tulisi poiketa suuruusluokaltaan eri kausilla.

Tulostenustetta laatiessaan yhtiön olisi suositeltavaa määrittää sisäisesti, mitä tulostenusteessa käytetyt termit (esim. hieman suurempi, merkittävästi pienempi) euromääräisesti tai prosentuaalisesti tarkoittavat. Yhtiön olisi myös suositeltavaa määrittää sisäisesti ennustetun tuloksen kehitykselle liikkumaväli (ns. tulosputki, tuloskäytävä), jossa ennusteen on mahdollista liikkua. Jos yhtiön tuloskehityksessä tapahtuu jokin olennainen muutos ja näyttää siltä, että ennakoitu tulos ei enää tule pysymään putken sisällä, syntyy tarve antaa tulosvaroitusta. Tulosputken määrittämisen tarpeellisuus korostuu erityisesti väljän tulostenusteen yhteydessä, jotta tulosvaroituksen antamisessa ollaan johdonmukaisia ja se pystytään antamaan tarvittaessa ilman aiheetonta viivytystä.

Fiva suosittaa, että tulosvaroituksen antamisen periaatteet myös määriteltäisiin selkeästi tiedonantopolitiikassa.

Näkymä muuttuu – milloin varoitetaan

Yhtiön tulee seurata antamia tulevaisuudennäkymiä ja niiden toteutumista huolellisesti ja mahdollisimman ajantasaisesti. Mikäli raportointikauden kehitys poikkeaa siitä, mitä yhtiö on aikaisemmin julkisesti ennakoinut, sen tulee arvioida, onko vallitseva markkinatilanne huomioon ottaen perusteltua pysyä aiemmin julkistetuissa näkymissä. Jos on todennäköistä, että annetuista näkymistä tullaan poikkeamaan olennaisesti, yhtiölle syntyy velvollisuus antaa tulosvaroitusta.

Tulosvaroitusta voi myös perustua siihen, mitä yhtiön aikaisemmin julkistamista tiedoista voidaan perustellusti päätellä. Yhtiön on aina arvioitava, voiko muutoksella tai poikkeamalla annetusta ennusteesta olla vaikutusta arvopaperin arvoon ja sitä kautta merkitystä sijoittajalle.

Markkinoiden odotukset, kuten analyytikkojen konsensusennusteet, eivät pääsääntöisesti ole tulosvaroituksen antamisen perusteena. Jos konsensusennusteet poikkeavat merkittävästi yhtiön omasta näkemyksestä, yhtiön olisi hyvä selvittää näkemyseron syyt. Jos syynä on esimerkiksi se, että yhtiön julkistama tieto ei ole riittävää tai yksiselitteistä oikeasuuntaisen johtopäätöksen tekemiseen, se voi tarkentaa julkistamaansa tietoa pörssitiedotteella tai ottaa asian huomioon esimerkiksi seuraavassa osavuositarkastuksessa.

Väljän tulostenusteen antaminen tai tulostenusteen antamatta jättäminen ei poista yhtiön velvollisuutta antaa tarvittaessa tulosvaroitusta. Tätä voidaan perustella sillä, että liikkeeseenlaskijalla on AML:n mukaan velvollisuus huolehtia, että sijoittajalla on käytettävissään olennainen tieto perustellun arvion tekemiseksi liikkeeseenlaskijasta tai sen arvopaperista. Yhtiön antaessa väljän tulostenusteen, tai

¹ Helsingin hovioikeus on tiedottamisrikosta koskevassa tuomiossaan 31.10.2008 Dno R 07/550 todennut, että "tulostenuste ei saa olla liian optimistinen: riittävää ei ole, että ennustetun tuloksen toteutuminen on mahdollista, vaan sen on oltava todennäköistä."

Helsingin hovioikeus on myös tiedottamisrikosta koskevassa tuomiossaan 11.6.2010 Dno R08/2282 todennut, että jatkuva tiedonantovelvollisuus edellytti yhtiön johdon todennäköisyysarviointia siitä, saavuttaako yhtiö antamansa tulostenusteen jäljellä olevana ennustekautena. Riittävänä ei pidetty sitä, että tulostenusteen toteutuminen oli mahdollista.

jos tulosennustetta ei anneta lainkaan, yhtiön historiallinen kehitys ja muut yhtiöstä käytettävissä olevat tiedot korostuvat sijoittajan tehdessä arviota yhtiön tulevasta kehityksestä. Jos yhtiön kehitys olennaisesti poikkeaa siitä, mitä sen aikaisemmin julkistamista tiedoista voidaan perustellusti päätellä, sille syntyy velvollisuus antaa tulosvaroitusta.²

Seuraavissa yksinkertaistetuissa esimerkeissä havainnollistetaan tulosvaroituksen antamista.

Yhtiön liikevoitto on aiemmin kasvanut tasaisesti noin 10 % vuodessa. Alkavalle tilikaudelle laadittu sisäinen budjetti perustuu samoille 10 % kasvuoletuksille kuin aiemminkin, ja yhtiö antaa väljän tulosennusteen ”liikevoiton ennakoidaan kasvavan edellisvuodesta”. Yhtiön tietoon tulee jokin olennainen, yhtiön taloudelliseen kehitykseen negatiivisesti vaikuttava seikka, jonka vuoksi se joutuu tekemään uuden sisäisen ennusteen ja alentamaan koko vuoden liikevoiton kasvuennusteen 5 %:iin. Yhtiö katsoo, että uusi ennuste on kuitenkin edelleen aiemmin julkistetun väljän tulosennusteen mukainen, ja tästä syystä se ei katso tarpeelliseksi antaa tulosvaroitusta.

Yhtiön tiedonantovelvollisuuden tavoitteena on luoda yhtiöstä mahdollisimman läpinäkyvä kuva ja sen on huolehdittava, että markkinoilla on käytettävissään kaikki olennainen tieto mahdollisimman oikean arvonmuodostuksen pohjaksi. Esimerkissä yhtiö on antanut väljän tulosennusteen, jolloin sijoittaja painottaa myös yhtiön historiallista kehitystä arvioidessaan sen tulevaa kehitystä. Sijoittajalla on esimerkin tapauksessa perusteltu syy olettaa, että kuluvan vuoden liikevoiton kasvu tulee olemaan samaa suuruusluokkaa kuin historiassa. Jos yhtiö arvioi, että muutos sisäisessä ennusteessa olisi sijoittajan kannalta olennainen tieto, Fiva katsoo, että yhtiön tulisi antaa tulosvaroitusta, vaikka uusi ennuste pysyisikin edelleen aiemmin annetun väljän tulosennusteen mukaisena.

Toinen esimerkki vastaavasta tilanteesta on, jos yhtiö on antanut väljän tulosennusteen ”liikevoiton ennakoidaan kasvavan edellisvuodesta”, ja sen liikevoitto onkin vuoden viimeisellä neljänneksellä negatiivinen, kun se vuoden muilla neljänneksillä – ja myös aiempina vuosina – on ollut positiivinen. Yhtiön koko vuoden liikevoitto on aikaisempina vuosina myös kasvanut tasaisesti edelliseen vuoteen verrattuna. Sijoittajalla on tässäkin tapauksessa perusteltu syy olettaa yhtiön historiallisen kehityksen perusteella, että myös

viimeisen neljänneksen liikevoitto tulee olemaan positiivinen ja koko vuoden liikevoiton kasvu tulee olemaan samaa suuruusluokkaa kuin aiempina vuosina. Jos yhtiö arvioi, että tieto viimeisen neljänneksen liiketappiosta olisi sijoittajan kannalta olennainen, Fiva katsoo, että yhtiön tulisi antaa tulosvaroitusta, vaikka koko vuoden liikevoitto pysyisi edelleen aiemmin annetun väljän tulosennusteen mukaisena.

Voiko näkymiä muuttaa osavuositarkastuksessa

Monet yhtiöt muuttavat näkymiään osavuositarkastuksen yhteydessä. Fiva pyysi usealta näkymiään osavuositarkastuksessa muuttaneelta yhtiöltä perustelut, miksi näkymiä oli muutettu juuri osavuositarkastuksen yhteydessä. Näkymien muuttamista perusteltiin mm. seuraavasti:

- kyseessä ei ollut näkymien muutos, vaan niiden täsmennys tai tarkennus, joka yhtiön mielestä ei ollut olennainen
- näkymiä muutettiin tarkastuskautta seuraavan kuukauden toteutuneen tuloksen perusteella, jolloin yhtiö varmistui näkymien muuttamisen tarpeellisuudesta
- näkymien muuttamisen perustana olleen sisäisen ennusteen oletusten luotettavuus ei ollut aikaisemmin riittävällä tasolla
- näkymien muutostarvetta arvioitiin osana yhtiöiden osavuositarkastusprosessia

Yhtiön tulee tehdä näkymien muutoksen olennaisuuden arviointi AML 2:7 §:n vaatimusten perusteella. Olennaisuutta tulisi arvioida samoista lähtökohdista riippumatta siitä, onko

² Helsingin hovioikeus on tiedottamisrikosta koskevassa tuomiossaan 31.10.2008 Dno R 07/550 katsonut, että Q2 osavuositarkastuksen tulosennusteesta käytetty ilmaus alle 10 % ei, yhtiön aiemmin julkistama huomioiden, voi tarkoittaa mitä tahansa lukua nollan ja 10 % välillä, vaan ilmaus luo mielikuvan enintään muutamia %-yksiköitä alle 10 %:n olevasta liikevoitosta. Yhtiön olisi lisäksi, ottaen huomioon tiedottamisen oikea-aikaisuuden vaatimus, viipymättä tullut korjata antamaansa ennustetta sisäisen tulosennusteen perusteella jo ennen Q3 osavuositarkastusta.

Helsingin hovioikeus on myös tiedottamisrikosta koskevassa tuomiossaan 18.6.2009 Dno R 08/721 ottanut kantaa tulosvaroituksen antamisen viivyttämiseen. Oikeuden mukaan yhtiön olisi tullut antaa tulosvaroitusta, kun tieto heikentyneistä myyntinäköymistä oli tullut yhtiön tietoon. Tiedottamista ei ollut perusteltua viivyttää sen vuoksi, että uudelleenjärjestelykuluista ja näkymistä olisi voitu kertoa samalla kertaa.

muutoksen syy äkillinen vai onko se syntynyt vähitellen ajan kulumisen myötä. Arvioinnissa tulisi lisäksi huomioida, että osavuosikatsauksessa annetut tulevaisuuden näkymät ovat keskeistä, sijoittajaa kiinnostavaa hintasensitiivistä informaatiota.

Jos yhtiö päätyy siihen, että muutos täyttää AML 2:7 §:n vaatimukset, sen tulee julkistaa tulosvaroitusta ilman aiheutonta viivytystä. Fiva katsoo, että päätöstä tulosvaroitusten antamisesta ei voida siirtää hallituksen kokoukseen, jossa seuraava osavuosikatsaus on käsiteltävänä, jos tieto näkymien muuttamisesta on ollut yhtiön tiedossa jo aiemmin.³

Jos yhtiö päätyy arvioinnissaan siihen, että näkymien muuttamisessa ei ole kyse AML 2:7 §:n mukaisesta olennaisesta muutoksesta, se voi tarkentaa tai täsmentää aiemmin annettuja näkymiä osavuosikatsauksessa.

Fiva kiinnittää kuitenkin yhtiöiden huomiota siihen, että näkymien sanamuotojen täsmentämisessä tulisi olla johdonmukainen, eikä niitä pitäisi muuttaa, jos ennusteessa ei tosiasiallisesti ole tapahtunut muutosta.

Jos näkymiä muutetaan osavuosikatsauksen yhteydessä, osavuosikatsauksen alussa tulisi olla maininta siitä, että yhtiö muuttaa näkymiään. Tässä yhteydessä olisi myös hyvä toistaa aiemmin annettu näkymä.

Standardin 5.2b mukaan yhtiön tulee seurata antamia tulevaisuudennäkymiä ja niiden toteutumista huolellisesti ja mahdollisimman ajantasaisesti. Näkymien muutostarpeen arviointi vain osavuosikatsausprosessin yhteydessä ei Fivan näkemyksen mukaan vastaa tätä ohjetta.

³ Tiedon katsotaan tulleen yhtiön tietoon, kun toimitusjohtaja tai yksikin hallituksen jäsen on saanut tiedon. Helsingin hovioikeus on tiedottamisrikosta koskevassa tuomiossaan 18.6.2009 Dno R 08/721 todennut mm., että yhtiön johdon vastuulla on järjestää, että yhtiön taloudellisen aseman ja tuloksen kehitykseen liittyvät tiedot kulkevat yhtiön alemmilla portailta riittävän nopeasti ylimmälle johdolle.

Tiedonantovelvollisuuden valvontakäyntien keskeiset havainnot 2010

Vuonna 2010 Fiva teki listayhtiöihin 14 valvontakäyntiä, joista 12 kohdistui small cap - ja kaksi mid cap -yhtiöihin. Yhtiöistä kahdeksan kuului teollisuustuotteet- ja palvelut -toimialaan, kaksi kulutustavarat-toimialaan, kaksi perusteollisuuteen ja yksi ITC-toimialaan.

Tapaamiseen osallistui kaikista valvontakäyntiyhtiöistä toimitusjohtaja ja talousjohtaja. Muut osallistujat vaihtelivat yhtiön koon ja organisaation mukaan. Hallituksen edustaja oli läsnä neljässä tapaamisessa.

Valvontakäynneillä tehtyjen havaintojen perusteella näyttäisi, että yhtiöillä on riittävät resurssit tiedonantovelvollisuuden hoitamiseen käytännössä ja vastuunjako vaikuttaa selvältä.

Seuraavassa on käyty valvontakäynneillä tehtyjä havaintoja tarkemmin läpi.

Tiedonantovelvollisuuden tavoitteet ja vastuuhenkilöt

Valvontakäyntien kohteena olleet yhtiöt olivat pääsääntöisesti pieniä, ja päävastuu tiedonantovelvollisuudesta oli toimitusjohtajalla. Hänen lisäksi taloudesta vastaava johtaja osallistui kaikissa yhtiöissä tiedonantovelvollisuuden hoitamiseen. Viestintä ja IR olivat tukena yhtiön organisaation koosta riippuen. Monissa yhtiöissä myös hallituksella oli aktiivinen rooli tiedotteiden asiasisällön työstämisessä tai sparrauskumppanina yhtiön johdolle. Hallituksen aktiivinen rooli ja osaminen korostuivat varsinkin tilanteissa, joissa yhtiön johdolla ei ollut käytännön kokemusta tiedonantovelvollisuuden hoitamisesta tai yhtiön johto oli vaihtunut.

Yli puolet yhtiöistä oli laatinut tai oli laatimassa kirjallista tiedonantopolitiikkaa (disclosure policy), jota Fivan standardissa 5.2b suositellaan. Fiva pitää tätä hyvänä ja suosittaa edelleen yhtiöille, että ne laatisivat kirjalliset pelisäännöt pääomamarkkinoilla toimimista varten. Kirjallinen tiedonantopolitiikka, johon on koottu keskeiset tiedonantovelvollisuuteen liittyvät periaatteet, auttaa yhtiötä toimimaan johdonmukaisesti eri tilanteissa.

Monilla yhtiöillä tiedonantopolitiikka sisältyi yleisempään viestintäpolitiikkaan. Fiva suosittaa kuitenkin, että tiedonantopolitiikka eriytettäisiin viestintäpolitiikasta, koska listayhtiön tiedonantovelvollisuus on muusta viestinnästä poiketen erityisesti säänneltyä.

Pörssitiedotteet – olennaisuus ja johdonmukaisuus

Pörssitiedotteiden julkistamispäätöksen teki valvontakäyntiyhtiöissä toimitusjohtaja tai hallitus. Kaikilla valvontakäynneillä keskusteltiin, mitkä olivat yhtiön kannalta AML:n mukaisia olennaisia pörssitiedotteella tiedotettavia asioita.

Laissa ei ole määritelty tarkasti, mitä olennaisella tiedolla tarkoitetaan. Tästä syystä yhtiön on itse arvioitava, mitkä tiedot ovat sen kannalta olennaisia arvopaperin arvoon vaikuttavia tietoja, joita järkevä sijoittaja todennäköisesti käyttäisi yhtenä sijoituspäätöksensä perusteena. Asian julkistuksen yhteydessä toteutunutta kurssivaikutusta ei yksinomaan voi käyttää olennaisuuden mittarina.

Fiva pitää hyvänä, että useassa yhtiössä tiedottamista oli pohdittu olennaisuuden näkökulmasta ja määritelty, mitkä asiat tiedotetaan pörssitiedotteella, esimerkiksi euromäärän tai strategisen merkittävyyden perusteella. Toisaalta monet yhtiöt kertoivat tekevänsä päätöksen pörssitiedotettavasta asiasta tapauskohtaisesti. Fiva muistuttaa, että tapauskohtainen pohdinta ei kuitenkaan saa johtaa epä johdonmukaisuuteen tiedottamisessa.

Lähes kaikissa tapaamisissa keskusteltiin myös tiedottamisen johdonmukaisuudesta esimerkiksi yt-neuvotteluista tai kustannussäästöohjelmista tiedotettaessa.

Fiva katsoo, että julkistetuissa seikoissa tapahtuneet olennaiset muutokset tulisi julkistaa alkuperäistä tietoa vastaavalla tavalla. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että jos jokin tapahtuma julkistetaan aloitetuksi pörssitiedotteella, se myös johdonmukaisesti julkistetaan lopetetuksi pörssitiedotteella. Kustannussäästöohjelmasta tiedotettaessa kerrotaan, miten kustannussäästötoimenpiteet toteutuivat ja tavoitellut kustannussäästöt saavutettiin. Pidemmälle aikavälille kohdistuvan kustannussäästöohjelman etenemistä olisi myös perusteltua kommentoida taloudellisissa katsauksissa.

Tulosseuranta, tulosvaroitukset ja tulevaisuudennäkymien antaminen

Tulosseuranta ja tulosvaroitukset

Valvontakäynneillä käytiin läpi yhtiöiden sisäistä tulosseuranta. Tämän perusteella näyttää, että valvontakäyntiyhtiöissä on hyvin samankaltaiset rutiinit lyhytkautisen tuloksen seurantaan. Yhtiöt muutamaa lukuun ottamatta laativat vuosibudjetin, jonka toteutumista seurattiin vähintään kuu-

kausittain ja toteumaerot korjaavine toimenpide-ehdotuksineen analysoitiin kuukausittain hallitusta varten johtoryhmän kokouksessa. Budjetin/ennusteen päivytysrutiinit poikkesivat jonkin verran yhtiöittäin; toisissa yhtiöissä ennuste päivitettiin kuukausittain, toisissa tarvittaessa 2–3 kertaa vuodessa.

Fivan saaman käsityksen mukaan yhtiöillä on niiden talousprosessien tuottaman tiedon perusteella pääsääntöisesti edellytykset antaa tarvittaessa tulosvaroitusta ilman aiheetonta viivytystä. Fiva suosittelee, että yhtiöt määrittäisivät selkeästi tulosvaroituksen antamisen periaatteet, jotka olisi myös hyvä kuvata tiedonantopolitiikassa tiedottamisen johdonmukaisuuden ja oikea-aikaisuuden varmistamiseksi.

Fiva haluaa myös kiinnittää yhtiöiden huomiota näkymien muuttamiseen erityisesti osavuositarkastuksen yhteydessä. Katso lisää tämän Markkinat-tiedotteen artikkelista "Tulevaisuudennäkymät ja niiden muutokset – miten kerrotaan, milloin varoitetaan".

Tulevaisuudennäkymät

Lähes kaikki valvontakäyntiyhtiöt antoivat tulevaisuudennäkymänä koko tilikautta koskevan tulosennusteen Fivan standardin suositusten mukaisesti.

Valtaosa yhtiöiden tulosennusteista oli väljiä tulosennusteita, joissa ennustetun muutoksen suuruutta ei ollut määritelty tarkasti tai se oli jätetty avoimeksi. Fiva kiinnitti huomiota myös siihen, että varsin harva yhtiö oli sisäisesti määritelty, minkä suuruista muutosta tulosennusteissa käytetyt termit vastasivat. Myös tulos-termin käyttämisessä oli joissakin tapauksissa epätarkkuutta. Käytetystä termistä ei esimerkiksi käynyt ilmi, mitä tuloslaskelman katetasoa tarkoitettiin.

Katso lisää tämän Markkinat-tiedotteen artikkelista "Tulevaisuudennäkymät ja niiden muutokset – miten kerrotaan, milloin varoitetaan".

Osavuositarkastukset, tilinpäätöstiedote ja toimintakertomus

Valvontakäynneillä kiinnitettiin huomiota erityisesti siihen, miten yhtiö oli analysoinut osavuositarkastuksessa kauden tuloksen ja taloudellisen aseman kehitykseen vaikuttaneita tekijöitä. Fivan havaintojen mukaan valtaosalla valvontakäyntiyhtiöistä katsauskauden analyysi oli varsin niukka. Jotkut yhtiöt kuitenkin kertoivat katsauskauden tulokseen vaikuttaneista tekijöistä laajemmin osavuositarkastuksen alussa olevassa toimitusjohtajan katsauksessa.

Katso lisää tämän Markkinat-tiedotteen artikkelista ”Selvitys säännöllisen tiedonantovelvollisuuden katsauksista 2010”.

Fiva kehottaa yhtiöitä kiinnittämään huomiota myös siihen, että toimitusjohtajan katsauksessa voi olla täydentävää tietoa, mutta ei uutta, olennaiseksi katsottavaa informaatiota. Fivan näkemyksen mukaan sääntelyn edellyttämät tiedot tulee esittää osavuositarkastuksen/tilinpäätöstiedotteen selostus- tai taulukko-osassa eikä yksinomaan toimitusjohtajan katsauksessa. Tällä perusteella kauden tulokseen vaikuttaneiden tekijöiden analyysi tulisi esittää ensisijaisesti katsauskauden analyysissä, mutta sitä voi täydentää toimitusjohtajan katsauksessa.

Yhtiöt julkistivat osavuositarkastuksen pääsääntöisesti ilman aiheutonta viivytystä sen kokouksen päättymisen jälkeen, jossa hallitus oli hyväksynyt katsauksen tai seuraavana päivänä ennen kaupankäynnin alkamista, jos hallituksen kokous oli päättyneet illalla. Fiva muistuttaa kuitenkin vielä, että jos hallituksen kokous pidetään perjantaina, julkistamisen venyttäminen viikonlopun yli ei ole sallittua.

Kommunikointi pääomamarkkinoiden kanssa

Valvontakäynneillä keskusteltiin, miten yhtiöt kommunikoivat pääomamarkkinoiden kanssa. Päävastuu kommunikoinnista oli kaikissa valvontakäyntiyhtiöissä toimitusjohtajalla ja/tai talousjohtajalla. Tavallisimpana yhteydenpitomuotona olivat tulosjulkistuksien yhteydessä järjestettävät tilaisuudet. Analytiikkoseuranta yhtiöillä oli muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta varsin vähän.

Fivan valvontakäynneillä saaman käsityksen perusteella yhtiöillä oli pääsääntöisesti varsin selkeät pelisäännöt kommunikointiin pääomamarkkinoiden kanssa. Samoin oli sovittu toimintatavat huhujen ja tietovuotojen osalta. Fiva kehottaa yhtiöitä kuitenkin kiinnittämään huomiota AML:n fair disclosure -säännökseen, joka korostaa tiedottamisen samanaikaisuusvaatimusta. Kaiken eri yhteyksissä kerrottavan tiedon tulee perustua samanaikaisesti tai aiemmin julkistettuihin tietoihin.

Selvitys säännöllisen tiedonantovelvollisuuden katsauksista 2010

Fiva on käynyt vuoden 2010 aikana läpi listayhtiöiden osavuositarkastusten selostusosia sekä teemataarkastuksena että tiedonantovelvollisuuden valvontakäyntien yhteydessä. Lisäksi Fiva on käynyt läpi osavuositarkastusten taulukko-osien standardin IAS 34 *Osavuositarkastukset* mukaisuutta.

Fiva haluaa kiinnittää yhtiöiden huomiota jäljempänä esille otettuihin seikkoihin ja viittaa myös aikaisempiin havaintoihinsa, joita säännöllisen tiedonantovelvollisuuden katsausten osalta on esitetty Markkinat 1/2010 -tiedotteessa ja osavuositarkastusten taulukko-osien osalta IFRS-valvonnan selvityksissä vuosina 2008 ja 2009.

Yhteenveto havainnoista

Fivan näkemyksen mukaan listayhtiöillä on edelleen parannettavaa osavuositarkastusten selostuksissa, jotka annetaan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta sekä niiden kehityksestä. Edelliseen selvitykseen verrattuna selostukset tuloskehityksestä olivat hieman laajentuneet, mutta tasetta ja sen muutoksia koskevat selostukset olivat edelleenkin usealla yhtiöllä varsin niukkoja tai käsittivät ainoastaan tunnuslukujen esittämisen. Selostusten laajuus ja yksityiskohtaisuus vaihteli yhtiöillä suuresti.

Arvopaperimarkkinalain (AML, 2:5a.3 §) mukaan osavuositarkastuksen selostusosassa tulee selostaa katsauskauden merkittäviä tapahtumia ja liiketoimia sekä niiden vaikutuksia liikkeeseenlaskijan taloudelliseen asemaan ja tulokseen. Katsauksessa on AML:n mukaan myös annettava yleiskuvaus liikkeeseenlaskijan taloudellisesta asemasta ja tuloksesta sekä niiden kehityksestä katsauskaudella. Fiva katsoo, että kyseiset lainsäädännökset eivät lähtökohtaisesti täyty, jos liikkeeseenlaskija esittää ainoastaan tunnuslukuja vertailutietoineen kertomatta, mitkä tapahtumat tai seikat ovat olennaisten muutosten taustalla.

Fiva pitää tärkeänä, että yhtiöt arvioivat, missä määrin ne voisivat laajentaa selostustaan, jotta olennaiset tuloskehitykseen ja taloudelliseen asemaan vaikuttaneet seikat, tapahtumat ja liiketoimet tulisivat osavuositarkastuksessa riittävässä määrin kommunikoiduksi sijoittajille. Yhtiöt voivat parantaa osavuositarkastuksissaan antamansa selostuksen laatua mm.

- arvioimalla liiketoiminnan kehitystä suhteessa aikaisempiin ja tuleviin odotuksiin,
- analysoimalla liikevaihdon muutoksia ja kannattavuuteen vaikuttaneita kustannustekijöitä sekä
- kertomalla syitä merkittäviin muutoksiin yhtiön rahoitustilanteessa.

Osavuositarkastusten selostusosat täyttivät muilta osin lainsäädännön asettamat vaatimukset, vaikkakin yksittäisissä tiedoissa havaittiin joitakin puutteita. Osavuositarkastusten taulukko-osien IAS 34:n mukaisuudessa Fiva havaitsi samantyyppisiä puutteita kuin vuosina 2008 ja 2009.

Selvityksen kohde

Fiva arvioi kymmenen listayhtiön Q2/2010 osavuositarkastuksia suhteessa lainsäädännön asettamiin vaatimuksiin. Yhtiöt edustivat kaikkia kokoluokkia, ja ne oli valikoitu siitä joukosta yhtiöitä, joiden säännöllisen tiedonantovelvollisuuden tarkastuksia käytiin läpi myös vuonna 2009. Läpikäynti käsitti tällä kertaa arvioinnin myös siitä, täyttivätkö Q2/2010 osavuositarkastusten taulukko-osat IAS 34:n vaatimukset. Fiva on yhteydessä niihin yhtiöihin, joiden osavuositarkastuksissa havaittiin olennaisia puutteita. Fiva on lisäksi käynyt läpi 14 listayhtiön useita säännöllisen tiedonantovelvollisuuden tarkastuksia yhtiöihin tehtyjen valvontakäyntien yhteydessä. Näihin liittyvistä havainnoista on keskusteltu yhtiöiden edustajien kanssa valvontakäynnillä.

Tuloskehitys ja taloudellisen aseman muutokset keskeistä informaatiota

Sijoittaja tarvitsee tietoa siitä, miten yhtiön tulos ja taloudellinen asema on kehittynyt voidakseen tehdä perustellun arvion arvopaperista ja sen liikkeeseenlaskijasta. Osavuositarkastuksessa esitettävä katsauskaudesta koskeva selostus on tärkeässä asemassa tällaisen tiedon välittämisessä. Useat yhtiöt esittävät edelleen tuloksestaan ja taloudellisesta asemastaan kuitenkin vain tunnuslukuja, tai selostus näistä on vähäistä. Fiva katsoo, että katsauskauden merkittävien tapahtumien riittävä analysointi on välttämätöntä, jotta sijoittaja pystyy tulkitsemaan esitettyjä tunnuslukuja.

Fiva on standardissa 5.1 (Säännöllinen tiedonantovelvollisuus) tuonut esille asioita, joita toimintakertomuksessa voidaan esittää, kun annetaan arviota yhtiön taloudellisesta

asemasta ja tuloksesta. Standardissa esitettyjä ohjeita ja esimerkkejä voidaan soveltaa Fivan näkemyksen mukaan myös osavuositarkastuksiin ja tilinpäätöstiedotteisiin.

Osavuositarkastuksessa selostus taloudellisesta asemasta ja tuloksesta sekä niiden kehittymisestä annetaan koko katsauskaudelta. Osavuositarkastuksessa on lisäksi hyvä kuvata liiketoiminnan kehitystä viimeksi päättyneeltä vuosineljännekseltä, näin erityisesti silloin, jos liiketoiminnan kehitys päättyneellä vuosineljänneksellä on ollut poikkeuksellinen koko katsauskauden kehitykseen nähden. Tämä koskee sekä tunnuslukujen esittämistä että tunnuslukujen muutosten syiden selostusta.

Osavuositarkastuksessa tulisi kuvata sitä, miten katsauskauden ja edellisen vuosineljänneksen tulokset ovat kehittyneet suhteessa edellisen tilikauden vastaaviin ajanjaksoihin. Tämän vertailun lisäksi yhtiö voi esittää päättyneen vuosineljänneksen vertailua myös sitä edeltäneeseen vuosineljännekseseen. Selostuksessa voidaan ja on hyvä tuoda esille, missä määrin tulokseen on sisällynyt vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja mitä nämä ovat olleet. Sijoittaja arvioidessaan yhtiön liiketoimintaa ja sen kehitystä voi pitää merkityksellisenä tietoja sellaisten tuottojen ja kulujen määrästä, joilla on ollut vaikutusta yhtiön tulokseen, mutta jotka yhtiön mukaan eivät liity sen varsinaiseen liiketoimintaan. Erien selkeä nimeäminen luonteensa mukaisesti ja riittävän yksityiskohtainen erittely on tärkeää. Fiva korostaa tässä yhteydessä kuitenkin sitä, että johdettujen tunnuslukujen esittämiselle, ts. muille kuin IFRS-tunnusluville, ei tulisi antaa niin osavuositarkastuksessa kuin muussakaan tiedottamisessa suurempaa painoarvoa kuin IFRS-tunnusluville.

Liiketoiminnan kehityksen arviointia suhteessa aikaisempiin ja tuleviin odotuksiin

Osavuositarkastuksessa voidaan esittää arvio siitä, miten katsauskauden tulos ja mahdollisesti myös katsauskauden päättymispäivän taseasema vastaavat yhtiön aiemmin julkistamia tulevaisuudennäkymiä. Samassa yhteydessä yhtiön voi olla tarpeen myös esittää syyt poikkeamille näkymistä, jos sellaisia on ollut.

Sen lisäksi, että tuloksen ja taloudellisen aseman kehitystä arvioidaan suhteessa aikaisempiin kausiin, sijoittajalle voi olla tärkeää saada yhtiön näkemys siitä, miten päättynyt katsauskausi ja sen aikaiset tapahtumat voivat heijastua tuleviin kausiin ja millä tavalla ne ovat merkityksellisiä liiketoimin-

nan kehitykselle. Yhtiö voikin osavuositarkastuksessa ottaa kantaa siihen, onko katsauskauden kehityksen perusteella mahdollista tehdä johtopäätöksiä myös liiketoiminnan tulevasta kehityksestä.

Tuloskehityksen analysointia sekä liikevaihdosta että kannattavuudesta

Tuloksen ja sen kehityksen arvioimiseksi tarvitaan tietoja sekä liiketoiminnan laajuuteen, ts. liikevaihdon kehitykseen, että liiketoiminnan kannattavuuteen vaikuttaneista seikoista. Tieto siitä, johtuuko liikevaihdon muutos esimerkiksi myyntihintojen kohoamisesta tai niiden laskusta, volyymien muutoksista vai valuuttakurssien vaihteluista, auttaa sijoittajaa liikevaihdon muutoksen syiden analysoinnissa. Osavuositarkastuksessa yhtiö voi myös kertoa liikevaihdon rakenteellisista muutoksista kuten uusista tuotteista/palveluista tai muista tuote-/palveluvalikoiman muutoksista. Liikevaihdon kehitykseen liittyvässä selostuksessa yhtiö voi ottaa kantaa myös markkinaosuuksiin ja niiden muutoksiin sekä siihen, miten nämä muutokset ovat vaikuttaneet yhtiön liiketoimintaan. Edelleen yhtiön olisi hyvä kertoa, arvioiko se näiden edellä mainittujen hinta-, volyymi- ja markkinaosuuksia koskevien muutosten olevan luonteeltaan pysyviä. Näihin seikkoihin voidaan viitata myös tulevaisuudennäkymien yhteydessä. Hankittujen taikka myytyjen liiketoimintojen vaikutusta tulosten kehitykseen on luonnollisesti hyvä selostaa.

Yhtä lailla kannattavuuteen vaikuttaneita seikkoja olisi hyvä eritellä osavuositarkastuksessa samalla tavalla kuin liikevaihtoon vaikuttaneita seikkoja. Tämä tarkoittaa sitä, että yhtiö sanallisesti kuvaa esimerkiksi sitä, miten eri kustannustekijät, kuten raaka-ainehinnat, energia- ja työkustannukset sekä valuuttakurssit, ovat muuttuneet vertailukaudesta ja miten suuri vaikutus niillä yksittäin tarkasteltuna on ollut kannattavuuteen. Jos rahoituserät muodostavat merkittävän osan yhtiön tuloksesta, myös niihin vaikuttaneita seikkoja ja muutoksia voi olla syytä selostaa osavuositarkastuksessa.

Selostukseen syyt merkittävistä tase-erien muutoksista

Taseen ja sen muutosten osalta yhtiö voi osavuositarkastuksessa kertoa esimerkiksi korollisten velkojen kehityksestä sekä muutoksista pitkä- ja lyhytaikaisissa veloissa. Lisäksi katsauskaudella sovitut ja toteutuneet uudet rahoitusjärjestelyt voivat olla sellaisia asioita, joista tulisi mainita osavuo-

sikastuksessa muutoksia selittävinä tekijöinä, vaikka niistä on saatettu tiedottaa erikseen AML 2:7 §:n mukaisesti. Vaihto-omaisuuteen ja asiakassaamisiin liittyvistä muutoksista ja niiden syistä tulisi myös kertoa osavuositarkastuksessa, jos ne ovat yhtiön käyttöomaisuudessa merkittäviä eriä.

Fiva toteaa, että osavuositarkastuksessa annettujen selostusten perusteella sijoittajan tulisi pystyä muodostamaan kokonaiskuva yhtiön rahoitustilanteesta. Myös muita kuin edellä mainittuja tase-eriä ja syitä niiden muutoksiin voi olla tarpeen selostaa, jos erät ovat merkityksellisiä yhtiön taloudellisen aseman arvioimiseksi. Tällainen erä voi olla esimerkiksi liikearvo.

Konsernitason muutosten jakaminen segmenteille

Segmenttitason tiedot auttavat sijoittajaa niin ikään arvioimaan yhtiön liiketoimintaa ja ymmärtämään sen taloudellista asemaa ja tulosta. Edellä esitettyjä liikevaihtoon ja eri kustannuksiin vaikuttaneita seikkoja voidaan esittää osavuositarkastuksessa liiketoimintoittain tai maantieteellisten alueiden mukaisesti ottaen huomioon sen, että IAS 34 edellyttää joka tapauksessa tiettyjen segmenttikohtaisten tuotto- ja voittotietojen esittämistä osavuositarkastuksen taulukko-osassa. Konsernitason tuloksen ja taloudellisen aseman arviointiin olisi hyvä Fivan näkemyksen hyvä liittää tieto eri segmenttien merkittävydestä konsernin liikevaihdon ja tuloksen sekä niissä tapahtuneiden muutosten kannalta.

Muita havaintoja osavuositarkastusten selostusosista

Listayhtiöt toistavat usein tilikauden myöhemmissä osavuositarkastuksissa alkutilikauden tapahtumia, mikä johtaa siihen, että osavuositarkastusten selostusosat voivat olla varsin pitkiä. Fiva katsoo, että esimerkiksi yhtiökokouksen päätöksiä ja hallituksen henkilövalintoja, johdon kokoonpanoa tai esimerkiksi johdon kannustejärjestelmiä ei tarvitse selostaa kaikissa tilikauden osavuositarkastuksissa, jos niissä ei ole tapahtunut muutoksia edellisen osavuositarkastuksen julkistamisen jälkeen. Tällaisten tietojen osalta voidaan esimerkiksi lyhyesti viitata aikaisemmin julkistettuihin pörssitiedotteisiin. Harkinta esille otettavista asioista jää kuitenkin yhtiölle.

Usealta yhtiöltä puuttuu osavuositarkastuksesta tunnuslukujen laskentakaavat. Jos laskentakaavoissa ei ole tapahtunut muutoksia, Fiva katsoo, että riittävää on, jos niiden osalta esimerkiksi viitataan tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa esitettyihin laskentakaavoihin.

Fiva kiinnittää tässä yhteydessä yhtiöiden huomiota myös tulevaisuudennäkymien muutosten esittämiseen osavuositarkastuksessa. Jos tulevaisuudennäkymiä muutetaan osavuositarkastuksessa, tästä olisi hyvä mainita heti osavuositarkastuksen alussa sen lisäksi, että näkymiä ja niiden perusteluita selostetaan enemmän tarkastuksessa myöhemmin erillisen otsikon alla. Katso lisää tulevaisuudennäkymien muuttamisesta erityisesti osavuositarkastuksessa tämän Markkinat-tiedotteen artikkelista "Tulevaisuudennäkymät ja niiden muutokset – miten kerrotaan, milloin varoitetaan".

Puutteita myös osavuositarkastusten taulukko-osissa

Fiva havaitsi osavuositarkastusten taulukko-osien IAS 34:n mukaisuudessa samantyyppisiä puutteita vuonna 2010 kuin vuosina 2008–2009.

Q2-osavuositarkastus tulee laatia IAS 34:n mukaisesti, ja tämä tieto tulee selkeästi esittää osavuositarkastuksessa (IAS 34.19). Muutama yhtiö ei ollut esittänyt tietoa ollenkaan tai käytetty ilmaisu oli epäselvä.

Yrityshankintoja tehneistä yhtiöistä useimmat eivät olleet antaneet kaikkia standardin IFRS 3 *Liiketoimintojen yhdistämisen* edellyttämiä tietoja. Fiva muistuttaa yhtiöitä siitä, että yrityshankinnoista on esitettävä kaikki IFRS 3:ssa vaaditut tiedot (IAS 34.16(i)), jos hankinnat ovat olennaisia. Yhtiön tulee arvioida olennaisuutta suhteessa kyseistä osavuositarkastusta koskevaan taloudelliseen informaatioon (IAS 34.23).

Lisäksi Fiva kiinnittää yhtiöiden huomiota siihen, että laajassa tuloslaskelmassa tulee esittää sekä laimentamaton että laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos (IAS 34.11), vaikka ne olisivat samat. Jos näin on, ne voidaan esittää yhdessä yhdellä rivillä laajassa tuloslaskelmassa (vrt. IAS 33.67).

Osakkeen vaihdon raportointi monenkeskisessä kaupankäynnissä

Osakekaupankäynti on saanut uusia muotoja ja kaupankäynti on hajautunut aiempaa useammille kauppapaikoille sen jälkeen, kun direktiivi rahoitusvälineiden markkinoista (MiFID) tuli voimaan vuonna 2007. MiFID:ssä määritellyllä säännellyllä markkinalla eli pörssissä käydyn kaupan ja OTC kaupan lisäksi kauppaa käydään nyt myös monenkeskisillä kauppapaikoilla (multilateral trading facility, MTF), esimerkkeinä mm. CHI-X, Turquoise, BATS tai Burgundy.

Muulla kuin säännellyllä markkinalla tapahtuvalla osakkeen vaihdolla saattaa olla vaikutusta taloudellisissa tiedotteissa annettavien osakepohjaisten tunnuslukujen (volyyymi, kurssi-kehitys) informaatioarvoon, jos monenkeskisten markkinapaikkojen osuus osakkeen vaihdosta on merkittävä.

Fivan standardin¹ mukaan osakekohtaiset tunnusluvut esitetään kuitenkin siitä kaupankäynnistä, joka tapahtuu MiFID:ssä määritellyllä säännellyllä markkinalla. Yhtiö voi lisäksi antaa tietoja kaupankäynnistä sen osakkeilla monenkeskisessä kaupankäynnissä. Edellytyksenä lisätiedon antamiselle on, että tieto on luotettavaa. Lisätietojen yhteydessä tulisi selkeästi tuoda esille, millä kaupankäyntipaikalla tapahtuneesta kaupankäynnistä on kysymys sekä maininta, mistä lähteestä tieto on saatu.

Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen supistamiset (IAS 19)

Fiva haluaa kiinnittää IFRS-tilinpäätöksiä laativien listayhtiöiden huomion tilanteeseen, jossa yhtiö vähentää sen etuuspohjaiseen eläkejärjestelyyn kuuluvaa henkilöstöä tai muuten pienentää eläke-etuuksia.

Vuoden 2010 IFRS-valvonnan yhteydessä Fiva lähetti 13 yhtiölle valvontakirjeen koskien etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen supistamisia. Yhtiöiden valinta perustui siihen, oliko yhtiöllä etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä tilikaudella 2009 ja oliko yhtiö kertonut myös henkilöstövähennyksistä tilinpäätöksessään tai tilikauden 2009 aikaisissa pörssitiedotteissaan. Selvitys osoitti, että yhtiöt eivät läheskään aina olleet supistaneet eläkejärjestelyjä, vaikka niihin kuuluvia henkilöitä

¹ Standardi 5.1, liite Tunnusluvut, luku 2.1, kohdat (7) ja (8).

oli irtisanottu. Usein yhtiöt perustelivat tätä sillä, ettei henkilöstöä ollut vähennetty merkittävästi.

Merkittävyysarvioinnissa huomioitavia seikkoja

Eläkejärjestelyn supistaminen tapahtuu, kun yhtiö joko on todistettavasti sitoutunut merkittävästi vähentämään järjestelyn piiriin kuuluvien henkilöiden määrää tai muuttaa etuus pohjaisen järjestelyn ehtoja siten, että merkittävä osa nykyisen henkilöstön tulevasta työsuorituksesta ei enää oikeuta etuuksiin tai oikeuttaa vain vähennettyihin etuuksiin (IAS 19.111).

Fivan näkemyksen mukaan supistamisen merkittävyysarvioinnissa tulee huomioida mm. vähennettävien henkilöiden määrä suhteessa kyseisen etuus pohjaisen eläkejärjestelyn henkilömäärään. On tärkeää, että yhtiöt ilmoittavat eläkelaskelmia tekeville tahoille tilikauden aikana tapahtuneista muutoksista, kuten irtisanomisista, eläke-etuuksien vähentämisistä ja yritysmuutoksista, jotta niiden vaikutukset tulee huomioida eläkelaskelmissa kyseisen eläkejärjestelyn supistamisena. Mikäli tällaisia muutoksia ei huomioida supistamisina, niitä koskevat erät päätyvät tyypillisesti vakuutusmatemaattisiin voittoihin tai tappioihin. Fiva painottaa, että supistamiskirjauksilla voi olla olennainen vaikutus esimerkiksi yhtiön taseasemaan tai osakekohtaiseen tulokseen.

Irtisanomisten tai muiden supistamisten seurauksena yhtiön velvoite saattaa loppua joko osittain tai kokonaan. Tilanteessa, jossa irtisanottu henkilö saa vapaakirjan, supistamisessa velan määrä vähenee tulevaisuuden osalta. Veloitetta vastaavat varat supistamisen osalta voivat joko jäädä kokonaisuudessaan yhtiölle tai siirtyä irtisanottujen henkilöiden mukana pois yhtiöstä. Taseen kannalta supistaminen pienentää siis eläkevelvoitetta, mahdollisesti eläkevaroja, kirjaamattomia vakuutusmatemaattisia eriä ja kirjaamattomia takautuvaan työsuoritukseen perustuvia menoja. Näiden erien vähennykset kirjataan pääsääntöisesti samassa suhteessa kuin kyseisen eläkejärjestelyn piiriin kuuluneita henkilöitä tai etuuksia vähennetään. Tuloslaskelmaan järjestelyn supistamisesta merkitään edellä lueteltujen kirjausten yhteisvaikutus.

Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot

Standardin mukaan supistamisia koskevat tiedot tulee esittää liitetiedoissa vaadituissa täsmäytyslaskelmissa erikseen standardin nimeämällä omilla riveillä ((IAS 19.120A(c)(ix) ja (IAS 19.120A(g)(vii)). Supistamisia koskevien rivien esittäminen on tärkeä tieto sijoittajille, koska niiden avulla sijoittajat saavat tiedon henkilöstö- tai etuusvähennysten eli supistamisen vaikutuksesta etuus pohjaiseen eläkejärjestelyyn.

Eläkejärjestelyn supistaminen tapahtuu standardin IAS 19 *Työsuhde-etuudet* mukaisesti, kun yhtiö joko:

1. on todistettavasti sitoutunut merkittävästi vähentämään järjestelyn piiriin kuuluvien henkilöiden määrää; tai
2. muuttaa etuus pohjaisen järjestelyn ehtoja siten, että merkittävä osa nykyisen henkilöstön tulevasta työsuorituksesta ei enää oikeuta etuuksiin tai oikeuttaa vain vähennettyihin etuuksiin.

Järjestelyn supistaminen saattaa johtua yksittäisestä tapahtumasta, kuten tehtaan sulkemisesta, toiminnon lopettamisesta tai järjestelyn lopettamisesta tai lakkauttamisesta, taikka muutoksesta siinä, missä määrin tulevat palkankorotukset vaikuttavat takautuvasta työsuorituksesta maksettaviin etuuksiin. Järjestelyn supistaminen liittyy usein toimintojen uudelleenjärjestelyyn. Kun näin on, yhtiö ottaa järjestelyn supistamisen huomioon kirjanpidossaan samanaikaisesti kuin kyseisen uudelleenjärjestelyn (IAS 19.111).

Markkinat 5/2010

Joulukuu 2010

12 (12)

Listayhtiötilaisuudet 2010

Fiva järjesti joulukuun alkupuolella kaksi listayhtiötilaisuutta, joihin osallistui noin 130 henkilöä. Tilaisuuksissa käytiin läpi vuoden 2010 IFRS-tilinpäätösvalvontaan, tilintarkastajien valvonnan kehittämiseen, tulossa oleviin IFRS-sääntelyhankkeisiin ja listayhtiöiden tiedonantovelvollisuuteen liittyviä ajankohtaisia asioita.

Tilaisuuksien esitysmateriaali on saatavilla Fivan verkkopalvelussa <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/tiedotteet/esitelmat/Pages/Default.aspx>.

Lisätietoja antaa:

Markkinavalvonta, Sijoittajainformaatio, puh. 010 831 5585.

*Finanssivalvonta toivottaa
Markkinat-tiedotteen lukijoille
hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta!*

